

Anders Adells släktförening

MEDLEMSBLAD

Nr 86 * November 2020

Anders Adells släktförening

Medlemsblad nr 86

Innehåll:

- Ordförande har ordet
- Axel Oskar Adell
- Sankt Björn av Klockrike
- Våra förnamn + Släktbild
- Betalning av medlemsavgift
- Adressändringsblankett

Anders Adells släktförening

Ordf.	Niklas Adell	Ekholmsvägen 407	589 29 Linköping	013 - 16 29 75
V. ordf.	Lennart Ahlberg	Örberga Bergsäter	585 90 Linköping	013 - 580 14
Kassör	Eva Armholt	Fjärdhundragatan 48	745 30 Enköping	0702-38 26 28
Redaktör	Ann-Sofi Ringkvist	Bygdegatan 236	583 31 Linköping	013 - 21 32 36

Bankgiro nr är: 5245-8460   Swish nr är: 123 021 12 84
Avgift per år är: 150 Kr/par eller 100 kr för enskild medlem

Anders Adells släktförening

Ordföranden Niklas Adell

0707-12 44 93

ordf@andersadell.se

Kära släktingar!

2020 års släktemöte blev alltså uppskjutet. Vi hoppas och tror att det kan bli av nästa sommar i stället, lördagen den 14 augusti 2021. Notera gärna det både i almanackan och i huvudet.

I detta medlemsblad skriver Bo Adell om sin farfar Axel Adell. Just den sortens personberättelser tycker jag har stort värde inte bara för den närmaste familjen utan för den större släktgemenskapen, egentligen ännu mer/vidare. Varje människoliv är unikt och värdefullt. Och även om vi i en mening är färskvaror – en dag finns vi inte längre och vår plats i tillvaron fylls snabbt av andra och annat – så kan minnena av oss, vårt "arv", vara till nytta och glädje framöver. Att veta något om våra förfäder kan till exempel hjälpa oss att förstå lite mer om oss själva.

En levnadsberättelse måste inte se ut som den Bo skrivit om Axel. Berättelsen kan vara kort eller lång, spänna över hela människans liv eller koncentrera sig "bara" på delar. Den måste inte vara språkligt välskriven. Den kan bestå mest av "stolpar" eller nyckelord – eller av bilder.

Men skriv gärna – eller börja så smått. Erfarenheten säger att det kan bli för sent, "skulle ha frågat pappa/mamma lite mer innan han/hon dog".

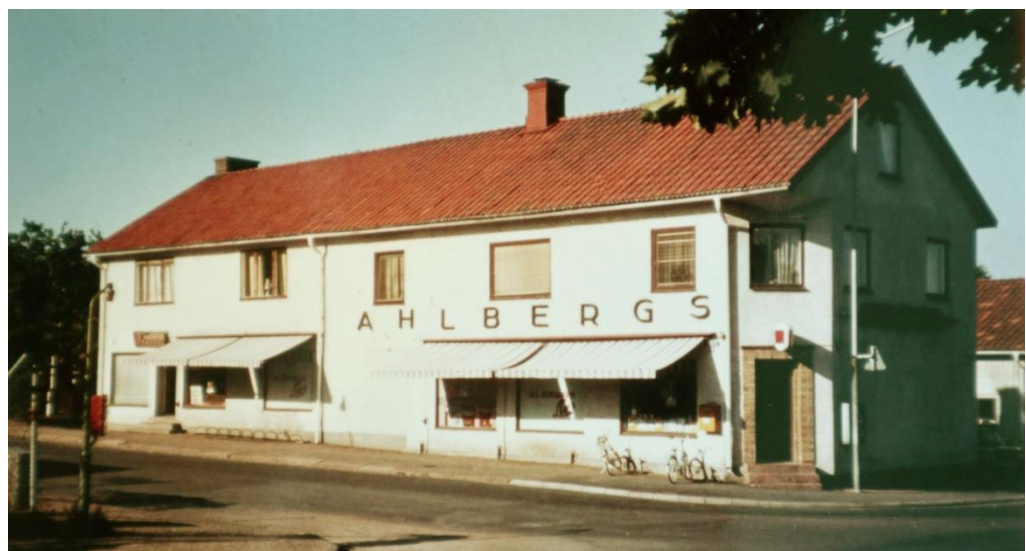
Tänk om det så småningom kunde bli en liten bok med minnesteckningar!

Ha det så gott!

Er

Niklas

*Också hus kan
berätta*

MIN FARFAR AXEL OSKAR ADELL

född den 16 maj 1850 i Västra Harg,
död den 1 april 1925 i Sankt Lars, Linköping,

son till orgelnisten och skolemestaren Anders Adell,
född den 11 januari 1816 i Rappestad, död 27 juli 1894 i Linkö-
ping,
och hans hustru Hedvig (d.ä.) Dahlman,
född den 7 juni 1817 i Västra Harg, död den 5 oktober 1897 i
Herrberga.

(Anders och Hedvig Adell hade sju barn, däribland Anna
Aurora, gift med Lars Magnus Svensson, och Amelie Hedvig
(d.y.), gift med Albert Jonsson.)

gift den 30 november 1882
med Emilia (Amelie) Matilda Jonsson,
född den 20 december 1853 i Skärkind, död den 7 februari 1941 i Sankt Lars.

(Axel Adell och Amelie Jonsson var kusiner liksom Hedvig Adell (d.y.) och Albert Jons-
son.)

barn

Gustav född 1883, död 1921
Anders född 1885, död 1938
Albin född 1887, död 1958
Anna född 1889, död 1972
Carl född 1891, död 1892
Arthur född 1894, död 1962
Knut född 1896, död 1980

Alla barnen föddes i Örtomta.

Axel Adell i unga år

Utbildning och examina

Axel Adell tog organist- och vaccinatorsexamen i Linköping 1867. Liksom fadern kunde han
vaccinera men utövade det aldrig.

1870 tog han folkskollärosexamen i Linköping.

Hans första tjänstgöring var ett vikariat i Åsbo församling 1870-1871, sedan i Vireda 1872-
1878, då han tillträdde orgelnist- och lärartjänsten i Örtomta 1878-1911.

Örtomtahemmet

De första åren i Örtomta var systemen Hedvig (d.y.) hushållerska för Axel intill sitt giftermål
med Albert Jonsson den 5 november 1880. Några dagar därefter övertog Alberts syster Ame-

lie Jonsson hushållet. De båda syskonparen, Axel och Hedvig Adell och Albert och Amelie Jonsson, var kusiner med varandra.

Den 30 november 1882 ingick Axel och Amelie äktenskap.

Man bodde i Gamla Klockaregården. Familjen växte till. Under 13 år föddes sju barn. Dessutom besöktes hemmet i Örtomta ofta av Hedvig (d.y.) och hennes barn. Det innebar naturligtvis mycket arbete för Amelie, som inte alltid var frisk. Dessutom har min far berättat att det vissa tider, kanske främst i början på äktenskapet, var misshälligheter makarna emellan. Men hemmet var öppet och gästfritt. Efter tio år flyttade man in i det nya skolhuset.

Man musicerade, fyra av sönerna fick sin fars undervisning på den taffel som inköptes någon gång under 1880 talet av pianobyggaren C. A. Tenggren.

Daglig andakt hölls när Mor Amelie läste ur Bibeln, ofta Psaltarens bok, gemensamt Fader Vår bads. Amelie gick gärna till Missionshuset, där församlingens präster och andra medverkade vid mötena i "roseniensk" (EFS) stil. Kanske var det så att farfar inte helt sympatiserade med detta, men han var ibland med på mötena och bidrog med musik och sång. Farfar var inte så pietistisk. Pappa Knut har berättat att när han skulle konfirmeras hade Mor Amelie ett allvarligt samtal med honom.

Till hemmet hörde ett litet jordbruk, där farfar bland annat hade minst en ko, han sålde mjölk. Dessutom hade han bikupor.

Orgelnisten och kantorn

För farfar var musiken viktig. Varje söndag satt han vid sin kyrkorgel på läktaren i Örtomta kyrka och spelade med inlevelse psalmerna och mässmusiken i gudstjänsten. Med glädje ledde han sången från läktaren. Då samlades hela familjen omkring orgeln. Farfar var en mycket duktig musiker, så duktig att Domkyrkoorganisten i Linköping rekommenderade honom till att undervisa blivande kantorer i kyrkomusik och orgelspel.

Det var ett mycket gott samarbete mellan kantor och församlingens präster. Örtomta hade i slutet av 1800-talet och i början på 1900-talet en kyrkoherde och en komminister. Huruvida farfar hade en kyrkokör i Örtomta vet jag inte. Däremot ledde han först en sångarkvartett bestående av kantorer från bygden, den blev senare till en kör "Sångarbröderna".

I kantorshemmet spelades det mycket, bland annat fyrhändigt Kela Bela m.m. Sönerna undervisades inför organistexamen.

Läraren

Farfar ansågs vara en duktig lärare. När han kom till Örtomta fanns endast en småskolelärarinna och en folkskollärare. När han slutade var där fyra lärare. Farfar var noga med de teoretiska ämnena, särskilt geografi., men naturligtvis intog musiken och sången en stor plats. I skolan sjöng man bland annat "Var jag går i skogar, berg och dalar", men också "profana" sånger.

Sin undervisning ville han gärna ge en praktisk riktning. Han utbildade sig på När slöjdseminarium för träslöjd. I den egna stora trädgården ville han visa eleverna hur man skulle odla nyttiga grönsaker m.m.

Om en elev var olydig eller busig knackade han med sin silversnusdosa lätt honom i nacken. En elev ger honom omdömet: "Han var en bra lärare."

Hans betyg vid pensionen blev:

Undervisningsskicklighet: Berömlig

Förmåga att i skolan upprätthålla ordning och att i öfrigt leda ungdomens uppfostran:

Berömlig

Nit samt Hedrande Vandel. Berömligt

Umgänget

Farfar var släktkär, vilket innebar att han hade god kontakt med släkten, inte minst systemen Hedvig (d.y.), vars äktenskap till en början var olyckligt. Vidare hade han god kontakt med delar av släkten från Folkebo.

Familjen Adell hade också mycket goda kontakter med församlingens präster, kyrkoherdarna Björling och Hasselberg och komminister Kallander, men också med friherre Banér på Ekenäs, Koskulls på Svenneby, De la Gardies på Sörby och många andra. Man besökte varandra, umgicks, spelade Priffe eller krocket i trädgården, kanske med en och annan förfriskning.

Samhällstjänst

Tidigt engagerade sig farfar i bygdens problem. Omkring kyrkan saknades handelsbod. Farfar var en av dem som var med och startade Örtomta Handelsförening med en butik. Likaså kämpade han för en järnvägslinje Linköping - Ringstorp med stationen Ringås som förlades några 100 meter från affären. Den 1 maj 1908 öppnades linjen för trafik.

Pensionären

Efter pensionen 1911 sökte farfar en tjänst i Kulla församling utanför Uppsala. Detta för att familjen skulle stödja dels Arthur som var teol. stud. i Uppsala, dels min far Knut som gick det första året på folkskoleseminariet i Uppsala.

Sonen Anders, som var kantor i Nederluleå socken i Norrbotten, sökte kantors- och lärartjänsten i Östra Skrukeby, men kunde inte tillträda tjänsten förrän 1924. Då tog farfar det vikariatet.

1924 inköpte familjen ett radhus Lindengatan 25 i Linköping dit familjen flyttade.

Farfar Axel Oskar Adell dog den 1 april 1925 och har sin grav på den gamla delen av den centrala griftegården i Linköping.

Källor

framför allt Knut Adells skrifter om farfar:

Arthur och Knut Adell "I tredje led" artikel i Gotthard Virdstams bok "Från gamla skolhus och lärarhem" del III, Diakonistyrelsens förlag Stockholm 1936

"Min far Axel Oskar Adell" II, Stencilhäfte Linköping 1975

"Min fars, Bos och Andreas farfar", Linköping 1977

"Almanacka 1880", Stencilhäfte Linköping 1977

"Axel Adell" III, Stencilhäfte Linköping 1978

Släkternas Bok, Linköping 1988

"Faster Hedvigs dagbok", Bo Adell Västerås 2014.

Sankt Björn av Klockrike

Ännu en släkting??!

Den nuvarande kyrkan i Klockrike, "Kyrkan Josefina", byggdes 1826 efter det att den gamla medeltida Kyrkan revs 1825.¹ Denna var byggd 1300 och låg en knapp kilometer söder om den nuvarande. Troligen fanns där tidigare ett litet träkapell.

Enligt Carl Fredrik Broocman² var den gamla kyrkan 28 alnar lång 10,5 alnar bred.³ Broocman talar om altartavlan eller altarskåpet" som mycket gammal men dock prydelig." Den övre avdelningen föreställer Jungfru Maria bebådelse, Christi födelse, De vise männen och Kristi uppståndelse, den nedre delen de tolv apostlarna. Kyrkan hade inget torn, men en hög trästapel som kallades "Helge Björns torn".

Kyrkan byggdes av den förste kyrkoherden, **Helge Björn**, som var präst i Klockrike under sista delen av 1200-talet och början av 1300-talet. Kyrkoherde Karl Gustav Widelius (pensionerad 1946, död 1950) berättar om Helge Björn i artikeln "Klockrike socken".⁴ Någon dag före julhögtiden 1309 höll Helge Björns fru⁵ på att baka. När hon oväntat fick meddelande om att hennes make omkommit under en skenfärd från kyrkan till prästgården i Bringstad, trodde hon inte detta utan yttrade: "Skulle detta bud vara sant måste dessa bröd ämnen varda sten. Min man kan nog köra en häst." När hon kom tillbaka till köket fann hon till sin häpnad att degklumparna hade blivit stenhårda. De finns fortfarande kvar på den nya kyrkans vind. Detta hände 1309.

Snart började Helge Björn att vördas som det helgon, som han ansågs vara.

Vid offerkällan "Helge Björns holk" ägnade man honom vördnad. Han blev aldrig helgonförklarad av påven, men man kan anta att någon slags välsignelse lästes över honom i samband med att hans kropp fördes från Klockrike till Linköpings Domkyrka 1400. Där vilar den i Norra kapellet, Niklaskapellet. Där finns en gravsten med rimmad hexameter på latin. På svenska: "I detta gravmonument vila din hitlagda ben o Björn, vilka med Guds vilja flyttats hit från Klockrike. Till Kristi ära har du ställt din kraft och förmåga. På så sätt har du under ditt liv bemödat dig om att tjäna Gud."⁶

Här slutar de historiska uppgifterna om Helge Björn från Klockrike. Slakten Björn – Bero dyker upp igen i början av 1600-talet.⁷ Helge Björn Bero var gift, det anses klart historiskt belagt. Kanske kan man förmoda att Helge Björn i sitt äktenskap hade ett eller flera barn. Efter 7-8 generationer redovisas av Linköpings och Kalmar stifts herdaminnen Björn Bero, som skulle kunna var sentida anförvanter till Helge Björn i Klockrike. Jag har i mitt häfte Kyllenbeckiana II⁸ visat de olika släkterna från Bero-Björn till Adell.

Bero Björn Jonae, 1566-1605, kyrkoherde i Arby i närheten av Kalmar, kontraktprost

Hans son **Bero Jonae**, död 1612, kyrkoherde i Åby utanför Kalmar, gift med Brita

Ytterligare en son **Nicolaus Jonae Björn**, död 1632, kyrkoherde i Fliseryd

Dennes son **Nicolaus Nicolaus Björn**, 1603-1659, Rumskulla utanför Vimmerby. Gift. Mekan dog 1659.

Deras barn nr 3 **Magnus**, född 1638 i Hässelby, död 1700 i Åtvid, kyrkoherde i Åtvid, gift med Katarina Tynnesdotter, 1653-1723

Deras barn nr 7 **Didrik Björn**, född 1691 i Mörlunda, död 1763 i Norra Vi, kyrkoherde i Frödinge. Gift två gånger.

¹ Vibeke - Uffe Tecknare Kyrkor i Östergötland del 1, Noteria 1987. Josefina 1807-1876 Kung Oscars I:s gemål. Romersk katolik

² Carl Fredrik Broocman Östergötland, Norrköping 1760

³ Nordisk familjebok, Stockholm 1904, 1 aln = 0,6 m.

⁴ Boken Sveriges bygder 1947

⁵ Tryggve Lundin skriver i en not i sin bok Svenska helgon Verbum 1972, sid 204: "Romersk katolska kyrkan utfärdade på 1000-och 1100 talet påbudet att alla präster skulle leva i celibat. Detta mötte hårt motstånd framför allt i de nordiska länderna Prästäktenskap väckte inte anstöt i församlingarna."

⁶ Tryggve Lundin, sid 204

⁷ Helge Björns bror var domprost i Linköping 1319-1329.

⁸ Bo Adell, Kyllenbeckiana II. En sammanställning av släkterna Bero-Björn Didriksson, Dalman, Kyllenbeck - Adell. Västerås 2010

Barn **Elias Didriksson**, född 1741 Västervik, död 1783 i Kaga, kyrkoherde i Kristberg. Gift två gånger
Hans son **Carl Didrik** Didriksson, född 1780 i Kaga, död 1861 i Gammalkil, folkskollärare i Gammalkil.
Gift två gånger

Elias Teodor Didriksson, född 1803 i Stora Åby, död 1866 i Törnevalla, fanjunkare. Gift med **Britta Lisa Dalman**, född 1806 i Västra Harg, död 1862 i Nykil, dotter till Nils Dalman 1769-1826 Västra Harg och hans hustru **Beata Christina Kyllenbeck**, född 1785 i Stengårdshult, död 1862 i Nykil.⁹

Med Brita Lisa Dalmans giftermål med Elias Teodor Didriksson länkas släkterna Björn - Didriksson - Dalman - Kyllenbeck - Adell samman.

Bo Adell

Västerås augusti 2020

*S:t Björns grav i Niklas-koret
i Linköpings domkyrka*

*Bilden ovanför gravhällen är en
ikon med biskopen Nicolaus Hermanni*

---

⁹ Se Bo Adell Kyllenbeckiana II

Björn och Niklas

Att den helige Björn av Klockrike har sin grav i samma kapell som Linköpings stifts "störste" biskop genom tiderna, Niklas (eller Nicolaus eller Nils) Hermanni (eller Hermansson) muntrar mig, eftersom den kollega jag tjänstgjort som mest med under alla mina år heter just Björn (Frennesson). I 31 års tid arbetade vi nära varandra och trivdes gott med det. Att Björn och Niklas delar gravkapell med varandra i den domkyrka där vi båda prästvigts är ju lite kul.

VARFÖR HETER JAG SOM JAG GÖR?

Detta ledde mig till en fundering om varför jag heter just Niklas.

Niklas är inget konstigt namn, men när jag föddes var det inte många som hette så. Det var när prinsessan Desirée 1964 gifte sig med Niclas Silfverschiöld som Niklas blev populärt. Kolla efter hur många Niklas ni känner som är födda före 1964...

Så jag fick inte namnet Niklas för att det var populärt. Men varför mina föräldrar valde det namnet vet jag inte. Jag kan bara spekulera.

Kanske hade det med Niklas Hermanni att göra? Pappa Andreas var uppväxt i Linköping och hade tagit studenten på Katedralskolan. Han måste ha varit i Domkyrkan många gånger. Koret mitt i kyrkan hette på den tiden Andreas-koret (numera Maria-kapellet). Han kanske gillade det – och mamma Greta med honom? De visste förstås att koret bredvid hette Niklas-koret. Kanske tyckte de därför att det var fint att deras son fick namnet Niklas? Kanske gillade de den kopplingen till Linköping och dess domkyrka?

Niklas Hermanni stod den heliga Birgitta, en av världens mest kända svenskar, nära. Jag tror att mina föräldrar, och särskilt pappa, höll Birgitta högt. Den kopplingen var kanske också ett skäl till att mina föräldrar gav mig namnet Niklas?

Det finns ett tredje kapell längst fram i Domkyrkan, till höger nedifrån sett. Det heter Tomas-koret. Att min son heter Tomas beror dock inte på att jag ville det. Min goda hustru Lena hade bestämt långt innan vi träffades att hennes förstfödde son skulle heta Tomas. Jag fick i all vänlighet klart för mig att det ingick i förutsättningarna för vårt äktenskap. Ett – av flera – skäl till att Lena tyckte om namnet Tomas var att hon var född på Tomasdagen, den 21 december. Och jag invände inte mot hennes önskan, tvärtom.

Varför min syster heter Karin vet jag inte heller. Möjligen kanske var det så att mina föräldrar ville anknyta till just den heliga Birgitta – men, eftersom Arthur och Malin gett en av sina döttrar det namnet, tog de i stället den heliga Birgittas, också mycket välkända, dotter Katarinas namn, fast förkortat till Karin?

Sens moral: **Fråga era föräldrar varför ni heter som ni gör!** Eller: **Passa på att berätta för era barn varför ni gett dem de namn de har!**

Niclas

En bild på pappa Andreas i Andreaskoret i Linköpings domkyrka, vid vigseln den 14 augusti 1954 mellan Andreas' storebror Jonas och Eivor Pettersson.

Eivor är för övrigt numera släktföreningens äldsta medlem, 96 år gammal. Har någon i vår släkt någonsin blivit så gammal?

SLÄKTBILDEN

med syskonen Albin, Anna, Arthur och Knut, barn till Axel och Amelie Adell

Främre raden från vänster

Elin Adell, gift med Albin

Anna Adell

Ester Adell, änka efter Gustav

Malin Adell, gift med Arthur

Ingeborg Adell, gift med Knut

Bakre raden från vänster

Bör vara Knut Adell

Albin Adell

Arthur Adell

Kortet är taget i trädgården vid Bränninge station

Hur betalar vi medlemsavgiften?

Med internetbank

Släktföreningens bankgiro nr är

5245-8460

Med Swish i mobilen

Släktföreningens Swish nr är

123 021 12 84

Vi i styrelsen är tacksamma om avgiften kan betalas
senast **dec månad 31/12, 2020.**

Om man har glömt avgiften för tidigare år, så kan den
betalas samtidigt men ange då för vilka år det gäller.

Medlemsavgift för enskild person 100 kr

Medlemsavgift för par 150 kr

Kassör Eva Armholt, tfn 070-238 26 28
eva.armholt@gmail.com

Ändringsblankett

Adress

(Fylls alltid i)

Namn: _____

Adress: _____

Telefon: _____

Nyfödd

Födelsedatum: _____

Föräldrarnas

namn: _____

Vigsel/Sambo

Namn: _____

Namn: _____

Vigseldatum: _____

Dödsfall

Namn: _____

Dödsdatum: _____

Skickas till:

Ann-Sofi Ringkvist

Bygdegatan 236

583 31 Linköping

E-post: ann-sofi.ringkvist@outlook.com